

HZ. PEYGAMBER(S.a.v.) VE ŞAHSİYET İNŞASI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

“Andolsun ki, Resulullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.” (Ahzab 33/21)

Değerli Müslümanlar

Yüce dinimiz İslam'ın öncelikli hedeflerinden biri, yeryüzünü adalet, merhamet, güven, sorumluluk ve güzel ahlak gibi değerler ekseninde herkes için yaşanabilir bir yer hâline getirmektir. Hiç şüphesiz bu da öncelikle insanın kişiliğinin inşasıyla mümkündür. Bunun nasıl olması gerektiğine dair yönlendirmeler (emir-nehiy-nasihat) Kur'an'da ayet-i kerimelerle ve uygulayıcı konumunda Resulullah' (Sav)'ın Sünnetinde İslam'ın ana konusunu teşkil etmiştir.

Şahsiyet, bir insanı diğerlerinden ayıran özellikler bütünü olarak tarif edilmiştir. Bir şahsiyetin temelini oluşturan iki ana unsur vardır: Mizaç ve karakter. Mizaç doğuştan gelen, sakinlik, hareketlilik, sertlik, yumuşaklık gibi kalıtsal özelliklerdir. Karakter ise kişinin hayatı boyunca edindiği tecrübelerin bir sonucu olarak şekillenen özellikler olup hayat boyu edinilen değerlerin bütünüdür. (Hz.Peygamber ve Şahsiyet İnşası-Diyanet İşleri Başkanlığı-Dini yayınlar Genel müdürlüğü Yayını)

Bir toplumu değiştirmek ve dönüştürmek zordur. Alışılmış, geleneksel hale gelmiş, büyük çoğunluğu yanlış, çeşitli sebeplerle ahlaki bozukluk-yozlaşmanın hakim olduğu bir toplumu geri döndürmek ve yaratılış ayarlarına çevirmek kolay bir iş değildir.

İşte Resulullah(Sav), 23 senelik Risalet görevinde böylesine bozuk ve Cahiliyye diye tabir edilen, çirkin ve ahlak dışı uygulamaların yaygın olduğu, kaba-saba, bilgisiz insanların çoğunluğu teşkil ettiği, güçlü olanın güçsüzü daima ezdiği bir topluluğu dönüştürmeyi ve Ashab-ı Kiram olarak erdemli bir hale getirmeyi başarmıştır.

Bu vaazımızda Kur'an ve Hadis-i Şerifler ışığında hangi yöntemle bir ferдин dolayısıyla bir toplumun adeta yeniden inşasının mümkün olduğunu anlatmaya çalışacağız.

Kıymetli Müminler,

“Öncelikle kişilik inşası için Cenab-ı Hak, Kur'an'ın birçok ayetinde insanın iyiliği ve kötülüğü gerçekleştirmesinde önemli bir etken olan nefse dikkat çekerek nefsin kıskançlığa, cimriliğe ve bencil tutkulara elverişli olduğunu haber vermiştir.

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا

“Nefse ve ona düzen verene, ona kötü ve iyi olma yeteneklerini yerleştirene yemin olsun ki, nefsinı arındıran elbette kurtuluşa ermiştir. Onu kötülöklere boğan da ziyan etmiştir.” (Şems, 91/7-10) buyurmak suretiyle nefsin olumsuz telkinlerine karşı bilinçli ve duyarlı olunması hususunda insanları uyarmış; onun kötülöklere meyyal yönlerinin terbiye edilmesi gerektiğini bildirmiştir. Zira insan, ancak nefsinı kötülöklere arındırıp sorumluluklarına sadakat gösterdiği oranda eşref-i mahlukat olacaktır.

Değerli Kardeşlerim,

Şahsiyet inşasının nefis terbiyesiyle, nefis terbiyesinin de ilim ve eğitimle doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir. Nitekim Allah Resûlü gerek şahsiyetli birey gerekse böyle bireylerden oluşan bir toplumun ancak eğitim ve terbiyeyle inşa edilebileceği bilinciyle ashabını sürekli ilme, eğitime, okumaya ve araştırmaya teşvik etmiştir.

İlim, hikmet ve erdemin kaybolduğu, cehaletin ve şiddetin hayata hâkim olduğu, insan onur ve haysiyetinin yok sayıldığı bir toplumu şirkten, küfürden, zulümden, adaletsizlikten ve ahlaksızlıktan arındırarak tevhit, iman, kulluk ve değerler ekseninde örnek bir topluma dönüştürmüş ve büyük bir medeniyet inşa etmiştir. Bu eşsiz medeniyetin hüküm sürdüğü her dönemde hayatın tüm alanlarında insanlığa örneklik ve önderlik edecek şahsiyetli nesiller yetiştirilmiştir.

Şunu da söylemek lazım ki; Müslümanların erdemli bir toplum inşa etmek adına İslam'ın “**emr-i bi'l-maruf ve nehyi ani'l-münker**” ilkesi, geçmişten bugüne en önemli referans olmuştur. Yaratılış gayesine uygun bir hayatla Allah'ın rızasını kazanmak, yeryüzünü ifsattan korumak ve orada iyiliği egemen kılmak adına Kur'an ve sünnette çerçevesi çizilen bu ilkenin hayata geçirilmesi, özellikle Müslümanların uhdesinde bir kulluk vazifesi olarak görülmüştür. Nitekim Cenab-ı Hak, Âl-i İmrân suresi 110. Ayetteki;

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

“Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten men eder ve Allah'a iman edersiniz.” fermanıyla bu hakikate vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla söz konusu vazifenin hakkıyla ifa edilebilmesi noktasında her Müslüman'ın aktif rol alması önem arz etmektedir. “(Hz.Peygamber ve Şahsiyet İnşası-Diyanet işleri Başkanlığı-Dini yayınlar Genel müdürlüğü Yayınından alıntı)

Değerli Müslümanlar

Kişinin çevresinin etkisine açık olduğunu, doğumdan gelen İslam yaratılış ayarının ferdin çevresi ile değişim ve/veya bozulma ile kişiliğinin olumlu veya olumsuz yönde şekillendiğini biliyoruz. Hz. Peygamber'in (sas), “**Her doğan, İslâm fıtratı üzerine doğar. Sonra, anne-babası onu Hristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar**” ve “**Kişi dostunun dini üzeredir. Bu yüzden her biriniz, kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin.**” hadis-i şerifleri, bireyin şekillenmesinde çevre ve toplumun etkisi yadsınamaz.

Mümin şahsiyetinin inşasında iki temel kaynak vardır: Kur'an-ı Kerim ve Sünnet-i Nebeviyye. Bu iki temel kaynağın ışığında oluşan mümin şahsiyeti, eşsiz ve örnek bir insan karakterini oluşturur. Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber'e (sas) itaati emrettiği gibi O'nun (sas) örnek alınmasını da emretmiştir. İlgili ayet-i kerimede;

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

“And olsun ki Allah Resûlü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çokça zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.”(Ahzab,21) buyurulmuştur.

Allah Resûlü'nün (sas) örnekliği, mümin şahsiyetinin inşası açısından zaruridir. Onun (sas) hayatında, ömür boyu karşılaşacağımız birçok durum için en güzel misaller mevcuttur. Bir insanda bulunabilecek en mükemmel özellikler, Allah Resûlü'nde (sas) toplanmıştır. Merhamet, iyilik, cömertlik, vefakârlık, dürüstlük, yiğitlik, sabır, adalet ve kulluk gibi tüm güzel sıfatlarda Allah Resûlü (sas) bizim için en üstün örnektir.

Değerli Kardeşlerim,

İslam'ın şahsiyet teşekkülünde **“kamil mü'min-olgun Müslüman”** nihai hedeftir. Bunun için hem Kur'an hem de Resulullah(Sav)'in sünneti bir Müslüman için yegane ölçüdür. Bu ölçüyü bir mümin hayatının her anında gözettiği oranda Rıza-i Bariyi elde etmede başarılı olacaktır. Bunun için de beş ana özellik sahibi olmak şarttır :

1. İman:

Bir hadis-i şerifte Allah Resûlü (sas) şöyle buyurmuşlardır: **“Sizden biriniz kendisi için istediğini kardeşi için de istemediği müddetçe hakkıyla iman etmiş olmaz.”** Buna göre güzel ahlak sahibi bir Müslüman; kendisi için ne istiyor, neyi seviyor, neden hoşlanıyorsa Müslüman kardeşi için de aynısını istemelidir. Yine iyi bir Müslüman kendisi için neyi istemiyor, neden hoşlanmıyorsa aynı duyguları Müslüman kardeşi için hissetmelidir

Bir sahabi Peygamber Efendimize (sas) gelerek imanın ne olduğunu sorduğunda şu cevabı almıştır: **“Eğer yaptığın iyilik seni sevindiriyor, yaptığın kötülük de seni üzüyorsa sen müminsin.”** Sonra adam günahın ne olduğunu sorunca Allah Resûlü (sas) şöyle buyurmuştur: **“Bir şey gönlünü huzursuz ediyorsa onu bırak.”** Burada mümin bir kimsenin yaptığı iyiliğe sevinmesi, günaha üzülmesi iman alameti olarak zikredilmiştir.

2. İhlas:

İhlas, suyun bulanıklıktan arındırılması gibi kalbin her türlü manevi kirlilikten temizlenmesi ve ibadetleri yaparken riyanın terk edilmesidir. İhlas; bir amelin, başka bir gayeyle değil, sadece Allah için yapılması demektir. Bu yönüyle niyetle de ilgilidir. Bu sebeple ihlasta niyetin düzgün olması yani sadece Allah için olması şarttır.

İhlas, bütün amellerin Allah için yapılması ve insan faktörünün devre dışı bırakılmasıdır. İhlas, kişinin duruşunun, hareketlerinin, oturup kalkmasının, sözlerinin ve fiillerinin tamamının kısacası bütün düşünce ve davranışlarının sadece Allah için olması demektir.

3. İlim:

Eğitime önem veren toplumlar, huzurlu ve erdemli olma eğilimindedirler. Allah Resûlü (sas) sahabenin eğitimini önemseyerek üstlenmiş ve kendi örnekliği ve önderliğinde bir saadet toplumu meydana gelmiştir.

4. Amel:

Dinin bütün emir, tavsiye veya yasaklarına konu olan, sonunda ceza veya mükâfat bulunan tutum ve davranışları içine alır. Birçok ayet-i kerimede **“İman edip salih amel işleyenler”** ifadesiyle imanın hemen ardından salih amelin zikredilmesi dikkat çeker.

Salih ameller dinin yapılmasını emir veya tavsiye ettiği; iyi, doğru, faydalı ve sevap kazanmaya vesile olan bütün işleri kapsar. Amel arttıkça kişi, imanın lezzetini kalbinin derinliklerinde hisseder. Bu da imanın kuvvetlenmesi açısından son derece önemlidir.

Allah Resûlü amellerin devamlılığına dikkat çekerek, **“Allah'ın en sevdiği amel az da olsa devamlı olandır.”** buyurmuştur. Ancak burada niyet meselesi önemlidir. Amellerin kabulünde niyet, ölçüt olarak belirlenmiştir. Eğer niyet Allah içinse amel makbul ve kıymetlidir; aksi hâlde ise hiçbir kıymeti yoktur.

Peygamberimizin güzel ahlakı içerisinde en dikkat çekici olan hususlardan birisi onun “doğruluğu”dur. Peygamberimiz bir doğruluk timsali idi. Doğruluk, onun hayatının her safhasında var olan bir haslettir. Onun içi-dışı, özü-sözü birdir. O hem doğruluğu öğütüyor hem de söylediklerini aynen uyguluyordu. Kendisinden nasihat isteyen Abdullah ibn es-Sakafi'ye

قَالَ أَمَنْتُ بِاللَّهِ فَأَسْتَقِمْ **“Allah’a iman ettim de, sonra da dosdoğru ol”** (Müslim, İman, 62) buyurmuştur.

Güvenilir Olması:

Peygamberimizin diğer önemli bir özelliği ise “güvenilir” olmasıdır. Güvenilirlik, başka bir deyişle emanet, bütün Peygamberlerin ortak niteliklerinden biridir. İman ile güvenilir kimse olmak arasında sıkı bir bağ bulunduğuna işaret eden Peygamberimiz (a.s.),

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ

“Müslüman, dilinden ve elinden müslümanların emin olduğu kimsedir. Mümin de diğer insanların canları ve malları hususunda kendisine güvendiği kimsedir”(Müslim, İman, 14) buyurmuştur.

Hz. Peygamber (a.s.), gençliğinden itibaren güvenilir, emanete riâyet eden ve iffetli bir kimse olarak tanınmış ve **“el-emîn”** diye anılmıştır. (İbn Hişam,I, 336)

Mekkeliler kıymetli eşyasını ona teslim ediyorlardı. Hicret esnasında, müşriklerin kendisini öldürmek üzere evini çevreledikleri kritik anda bile o, yanındaki emanet eşyayı sahiplerine teslim etmek üzere Hz. Ali'yi görevlendirmiştir.

İslâm'ın süratle yayılmasında Hz. Peygamber'in güvenilir oluşunun büyük etkisi olmuştur. Şâyet O, davranışlarıyla güven vermeyen birisi olsaydı, elbette insanlar onun etrafında toplanmazlar ve ona destek vermezlerdi. Çünkü bütün insanların, beşeri ilişkilerinde karşısındakilerden beklediği şeylerin başında, güven duygusu gelmektedir.

Affedici Ve Hoşgörülü Oluşu:

Peygamberimizin önemli özelliği de onun “affedici ve hoşgörülü” olmasıdır. Hoşgörü Hz. Peygamber'in en belirgin özelliklerinden biridir. O, şahsı için asla kimsenin gönlünü kırmaz, kimsenin ayıbını yüzüne vurmazdı. Ancak yapılan hata, Allah'ın bir emir veya yasağının ihlali ise, o zaman mutlaka uyarır, ancak kırıcı olmazdı. Hata eden şahıs bir topluluk içinde bulunuyorsa yanlışlığı isim vermeden düzeltirdi. Hz. Peygamber'in hoşgörüsü o kadar genişti ki, tahammül edilmesi çok zor hallerde bile, engin müsamahasını bozmamıştır.

Şu olay, bunun güzel bir örneğidir: Bir gün bedevînin birisi gelip mescidin köşesine abdestini bozmuştu. Orada bulunan ashap, bedevînin üstüne yürümek isteyince, Peygamberimiz, onu serbest bırakmalarını söylemiş, sonra da yanına çağırarak, mescitte abdest bozmanın uygun bir davranış olmayacağını söylemiş, mescitlerin Allah'ı zikretme, namaz kılma ve Kur'ân okuma yerleri olması dolayısıyla temiz tutulmaları gerektiğini ona tatlı bir dille anlatmıştır. Sonra da bir kova ile su getirterek kirlenen yeri temizlettirmiştir. (Buhari, Edeb, 35)

Kur'ân'ın birçok ayetinde affedici olmak teşvik edilmiş ve insanları affedenlerin büyük ecir ve mükafata erişecekleri beyan edilmiştir. (Bakara,263; Âl-i İmran,133-134; Şuarâ,37-43; Nûr, 22; A'raf, 199;)

Kur'an'ın canlı örneği olan Hz. Peygamber de insanları affetmeyi kendisine şîâr edinmiştir. O, (s.a.v.) amcası Hz. Hamza'yı şehit eden Vahşi'yi affetmiş, kendilerini İslâm'a çağırmak üzere gittiği Taif'te, çok kötü muameleye maruz kalmasına rağmen onlara bedduâ etmemiş ve onları bağışlamıştır. Kur'an-ı Kerim'de, Hz. Peygamber'in şahsında bütün müminlere;

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

“(Ey Peygamberim!) Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir” buyrulmaktadır (A'râf, 199).

Şefkat Ve Merhameti:

Peygamberimizin en önemli özelliklerinden biri de çok şefkatli ve merhametli olmasıdır. O, daima yumuşaklığı, şefkat ve merhameti kine, öfkeye ve sertliğe tercih etmiştir. Onun bu davranışı Kur'an'da şöyle bildirilmektedir:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

"Allah'ın rahmetinden dolayı ey Muhammed, sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onlara mağfiret dile, iş hakkında onlara danış, fakat karar verdin mi Allah'a güven, doğrusu Allah güvenenleri sever" (Âl-i İmran, 3/159).

Öfkelenildiğinde bile yumuşak huylu olabilenleri, Peygamberimiz pehlivanlardan daha güçlü kabul ederek;

"Pehlivan, güreşte insanları yenen kimse değildir" buyurmuştur. Ashabı; "Ey Allah'ın Elçisi! Öyle ise pehlivan kimdir?" diye sormuş, bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.), **"Pehlivan, öfkelenildiğinde kendine hakim olabilen kimsedir"** (Müslim, Birr , 30) buyurmuştur.

Mütevazi Oluşu:

Peygamberimizin önemli bir özelliği de mütevâzî oluşudur. O, kendisini hiçbir zaman başkalarından üstün görmezdi. Bir meclise geldiği zaman ayağa kalkılmasından hoşlanmaz, toplum içinde baş köşeye oturmayı sevmez, boş bulduğu bir yere otururdu. Kendi eşyasını başkalarına taşıtmak istemez, hizmetçilerle yemek yemekten çekinmezdi. Evinde ailesine yardımcı olur; elbisesini yıkar, elbisesinin sökülen yerlerini diker ve koyunları sağardı. Kendisini halktan biri olarak görür ve krallar gibi aşırı saygı gösterilmesini tasvip etmezdi. Mekke müşriklerinin bütün haksız tutumlarına ve onu öz yurdundan çıkarmaya kadar varan baskılarına rağmen, Mekke'nin fethinde büyüklük hissine kapılmamış, tevâzuundan başını öne eğmiştir.

Muhterem Cemaat,

Hz. Muhammed'in rol modelliği yanında Kur'an'da yaşamlarından kesitler sunulan peygamberlerin de karakteristik özellikleriyle örnek şahsiyetler olarak sunulduğu görülmektedir.

Hz. Eyüp'ün (as) sabrını, Hz. Yusuf'un (as) iffet ve merhametini, Hz. İbrahim'in (as) teslimiyet, tevekkül ve hikmetini, Hz. Nuh'un (as) azim ve kararlılığını bu duruma örnek vermek mümkündür.

Peygamberler bu özellikleri ile Kur'an'da övülmüş ve hatırlanmaya değer oldukları ifade edilmiştir. Müminlerden Kur'an'da anlatılan peygamber kıssalarından ders çıkarmaları

ve bu üstün özelliklere sahip olmaya çalışmaları istenmiştir. Peygamberlerin yolundan gitmeyen kavimlerinin hazin sonları hatırlatılarak aksi istikamette bir gidişatın sonundaki hüsrana işaret edilerek ikazda bulunulmuştur.

KARAKTER OLUŞUMUNDA AİLENİN ROLÜ

Bireysel mutluluk ve başarının yanı sıra toplum ve dünya düzenini sürdüren karakterli bireylerin yetiştirilmesi, çocukların karakter gelişimine emek veren huzurlu bir aile ortamının varlığına bağlıdır.

Okul dönemiyle başlayan ikinci sosyalleşme aşamasında genişleyen sosyal çevrenin ailede aktarılan değerleri desteklemesi beklenir. Zira okul, çocukların toplumsal kurallar ile davranış kalıplarını öğrendiği ve mevcut değerlerini içselleştirdiği tamamlayıcı bir sosyalleşme ortamı oluşturmali ve bu ortamda hem öğretmenler hem de arkadaş çevresi etkin görevler üstlenmelidir.

Nitekim ailenin güçlü temeller üzerinde yapılandırılarak yetişmekte olan kuşaklara değerlerini aktarması, toplumların geleceğe güvenle bakmasını sağlayacak; bu süreç sağlıklı işletilmediğinde ise ailenin geleceği riske atılmış olacaktır. Çünkü aile sevgi, saygı, sabır, anlayış, hoşgörü gibi değerlerin kazanıldığı, uygulandığı ve yaşatıldığı en temel kurumdur. Çocuklar bu değerleri küçük yaşlardan itibaren aile üyelerini gözlemleyerek ve modelleyerek öğrenir. (Hz.Peygamber ve Şahsiyet İnşası-Diyanet İşleri Başkanlığı-Dini yayınlar Genel müdürlüğü Yayınından alıntı)

İBADETLERİN KİŞİLİK GELİŞİMİNE ETKİSİ

Değerli Müslümanlar

Müslüman şahsiyet, Allah'a imanla yetinmez, O'na gönülden bağlanıp ibadet de eder.

، الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

"O mü'minler ki, namazlarına devamlı ve duyarlıdır, zekatlarını da verirler, ahirete de adamakıllı olarak inanırlar."(Bakara 4-5; Neml 2-3; Lokman 4; Enfal 2-4)

İbadet, Allah'ın buyruklarına uymak, yasaklarından sakınmak ve rızasını kazanmak için yapılan her iyi iş tir. Bunun için, İslâm'ın belirleyici ilkelerine, Kur'an'ın doğruluk ve değer ölçülerine göre yaşamaya ibadet denir.

Müslüman, bir hayat imtihanı içinde olduğunun bilincindedir (Kıyame 36; Mülk 2; Mü'minûn 115). O, yaratılış gayesini (Zariyat 56) ve en büyük özlemini gerçekleştirmek için;

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ

"Rableri katında onların mükâfatı altlarından ırmaklar akan adn cennetleridir. Orada ebedi olarak kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'ın verdiği sevap ve cennet nimetlerinden razı olmuşlardır. Bu mükâfat ve cennet mertebesi, Rabbinden saygı ile korkup kulluk yapan kimseye verilecektir."(Beyyine 8; Fecr 28-30) ve bunun için de ömür boyu ibadet etmek gerektiğini bilir.

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

"Rabbine olan kulluğunu, ölüm sana gelip erişinceye kadar devam ettir." (Hicr, 99)

Vakit namazları kulun zamanı doğru kullanma, sebat ve irade melekelerini güçlendirirken cemaatle kılınan namazlar ortak değerlere sahip bir topluluğa/ümmete mensup olmanın verdiği aidiyet ve güven duygusu ile bireyin daha güçlü sosyal ilişkiler kurmasını sağlar.

İrk, dil, statü, zenginlik fakirlik ayırımı olmadan aynı safta namaz kılmak Hak önünde eşit olduğu ve dünyevî farklılıkların arızı durumlar olduğuna dair ortak bir bilinç yerleştirir.

Bayram namazları sevinci çoğaltırken cenaze namazları yası ve kederi beraber yüklenip azaltmayı sağlar. Bu özellik bilhassa aşırı derecede içe dönük kişilik yapılarına sahip olan ya da yaşadıkları zorluklar sebebiyle toplumsal bağlardan kopan kimselerin yitip gitmelerine engel olur, onları merhametle sarar sarmalar.

Kişilik gelişiminde önemli bir yer tutan iradenin güçlendirilmesinde oruç ibadeti de ayrıca zikredilmelidir. Her ne kadar ilk bakışta zor görünse de orucun bedene faydaları inkâr edilemez. Hz. Peygamberin “Oruç tutun ki sıhhat bulasınız.” hadisi, orucun bu yönünü vurgulamaktadır.

Orucu hakikatte ibadet yapan niyettir. Bu ibadeti tam bir şekilde ifa edebilmek ise niyetle beraber kötü söz ve davranışlardan nefsi korumakla mümkün olur. Aksi hâlde sadece bedenî bir riyazet yapılmış olacaktır. Oruç her ne kadar ferdî yapılan bir ibadetse de içtimai bir yöne de sahiptir. Ramazan ayının Müslüman topluluklarda oluşturduğu ortak bir kültür vardır. Bu ortak kültür de kişinin oruç ibadetiyle şahsiyet bazındaki kazanımlarına kadim bir geleneğe aidiyetin getirdiği güven duygusunu ekler.

Namaz ve oruç kişinin bedeniyle yaptığı ibadetler iken zekât, sadaka ve kurban ibadetlerinde mükellefin malı devreye girmektedir. Mal biriktirme sevgisi kulun nefsanî özelliklerinden birisidir ki mali ibadetler bu menfi hasletten kurtulmakta muhteşem bir kapı açarlar. İnsan vere vere vermeyi benimser ve bu şekilde malından vazgeçmekte zorlanmaz. Vermeye vermeye de cebindeki akrepten kurtulup cimrilikle malına kıyamaz.

Hac yukarıda saydığımız ibadetlerden farklı olarak hem bedenimizle hem de malımızla gerçekleştirdiğimiz bir ibadettir. Baştan sona sembolik anlamları olan menâsikin icrasının zorluğu “Hac meşakkattir.” ifadesinde dile dökülmüştür. Her ne kadar eskiye nazaran ulaşım imkânları çok daha gelişmiş ve konforlu olsa da belirli bir süre içerisinde, farklı ülkelerden farklı kültürlerden milyonlarca kişi ile birlikte, farklı bir iklim ve coğrafyada, kısıtlı bir zaman diliminde belli fiilleri yerine getirmek hac ibadetinin hâlâ meşakkatini devam ettirmesine yol açmaktadır. Tabii ki bu külfetler Müslüman’a nimetlerini de beraberinde getirmektedir.

MÜSLÜMAN ŞAHSİYETİNİN İNŞASINDA CAMİLER

Camiyi cami yapan demiri, çimentosu, halısı, çinisi değildir. Cami, orada Hz. Peygamber’in (sas) izini takip eden, misyonunu tevarüs eden imamıyla, erkek, kadın, engelli, engelsiz, genç ve çocuk cemaatiyle camidir. Cami fonksiyonlarını yerine getirdiği takdirde camidir.

“İmam” kelimesi ile Arapçada anne anlamına gelen “el-ümm” kelimesinin aynı kökten geliyor oluşu imamlık mesleğinin sevgi, şefkat ve merhameti temel alması gerektiğini hatırlattığı gibi aynı zamanda Müslüman şahsiyetin inşasındaki eğitici rolünü de ortaya koyar.

Hepimiz çocukluk yıllarımızda camiye dair tatlı hatıralar biriktirmişizdir. Cami ve orada öğrenip yaşadıklarımız ve hissettiklerimiz bilinçli ya da bilinçsiz kimlik ve karakterimizin oluşumuna etki etmiştir. Çocukluk yaşlarında hepimiz kendisini seven ve değer veren bir köy/mahalle cami imamı sayesinde Müslümanca bir hayatın sürdürülmesi şuuruna sahip olmuşuzdur.

Bunun aksi hadiselerle de karşılaşılır. İlk gençlik yıllarında camiden soğutulan, herhangi bir şekilde kalbi kırılan insanların ilerleyen süreçte büyük savrulmalar yaşadıkları, Müslümanca bir duruş, kimlik ve kişilik geliştiremedikleri bizzat kendileri tarafından ifade edilir. Oysa camide yakışsız ve kaba davranışlarda bulunan insanların bile Hz. Peygamber (sas) tarafından himaye edildiklerine, hoşgörü ile karşılandıklarına dair rivayetler bizlere çok şey söylemektedir.

Çocuklar ise Hz. Peygamber'in (sas) mescidinde daima özel ve ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Kadınlara gelince Hz. Peygamber (sas) örneği ortada durduğu hâlde onları niçin camiden alıkoyacak bir bakış açısı geliştirdiğimizin muhasebesini geç olmadan yapmalıyız.

Yine engelleri sebebiyle kendilerine hayatı kolaylaştıracak tedbirleri almadığımız için camiden uzak kalan nice erkek ve kadın Abdullah b. Ümmü Mektumlar vardır.” (Hz.Peygamber ve Şahsiyet İnşası-Diyanet İşleri Başkanlığı-Dini yayınlar Genel müdürlüğü Yayınından alıntı)

Sonuç olarak ifade edilmelidir ki Allah Resûlünün (sas) hadis-i şeriflerinde anlattığı ve arzu ettiği Müslüman; kâmil imanı, derin ilmi, salih amelleri ve ihlasıyla eşsiz bir şahsiyettir.

“Bir Müslüman şahsiyetini inşa ederken ahlakı Kur'an olan Allah Resûlünü (sas) örnek alır ve hayatı boyunca onun (sas) sünnetine sınıksız sarılır. Dünya ve ahiret huzurunun buna bağlı olduğunu bilir.

Böyle bir Müslüman, Allah (cc) ve Resûlünün (sas) sevgisini kalbine nakşetmiştir. Hayatın her anında, bütün işlerinde Allah'ın (cc) rızasını gözetir. Her hayırlı işine Allah (cc) adıyla başlar. İbadetlerini noksansız yapar. Tövbe, zikir ve duayı ihmal etmez. Güzel ahlak sahibidir; vermeyene verir, gelmeye gider, haksızlık yapanı affeder. Hem düşmana hem de nefsine karşı cihad eder.

Birlik ve beraberliğin rahmet ve ilahî yardıma vesile, ayrılığın ise azaba sebep olacağını bilir. Anne babaya kıymet verir. Aile fertlerine karşı şefkatlidir. Akrabayı gözetir. Komşularıyla iyi geçirir. Salih kimselerle arkadaşlık kurar ve onları Allah (cc) için sever.

Müslümanların işlerine önem verir; sevinçlerinde tebrik eder, üzüntülerinde teselli eder. Çocuklarına bırakacağı en kıymetli mirasın güzel ahlak ve iyi bir terbiye olduğunu bilir, onlar arasında ayırım yapmaz, adaletle muamele eder.

Bu yolda yürüyen bir Müslüman, her anında Allah'ın (cc) izniyle huzur ve saadet bulur. Merhametlidir; hem insanlara hem de can taşıyan her varlığa karşı şefkat doludur. Emin bir kişidir; doğru sözlü, dürüst ve verdiği sözde duran bir insan olarak sözü ile fiili birbirine uyar.

Adildir; kimseye en küçük bir haksızlık yapmaz, hak ve hukuk gözetir. Affedici, hoşgörülü ve bağışlayıcıdır. Hayâ ve edeple süslenmiştir. Güler yüzlü, tatlı sözlü ve alçak gönüllüdür; zarif ruhlı ve yumuşak huylı olmasıyla tanınır.

Misafirperver ve yardım severdir. Zor durumda olan kardeşini hiçbir zaman yardımsız bırakmaz. Kardeşine yardım ettiği müddetçe kendisinin de ilahi yardıma nail olacağını, onun

bir sıkıntısını giderdiğinde kıyamet günü kendisinin de bir sıkıntısının giderileceğini bilir. İnsanlara faydalı olmaya çalışır.

Kardeşinin kusurlarını örter. Büyüklerine hürmet eder, küçüklere sevgi besler. Emanete riayet eder, güvenilir bir kimsedir. Hastaları ziyaret eder, vefat eden kardeşlerinin cenazelerine katılır; bu şekilde toplumsal dayanışmayı ve kardeşlik bağlarını güçlendirir.

Böylesi bir Müslüman, hayatın her anında örnek bir şahsiyet sergiler hem dünyada hem de ahirette huzur ve saadete erişir.

Cömerttir; zor durumda olan borçlusuna mühlet verir, alacağının ya bir kısmını ya da tamamını affeder. İyiliğe teşekkür etmeyi ihmal etmez, vefakârdır. Sever ve sevilir; insanlarla iyi geçinir. Müslümanların arasını düzeltmeye çalışır, dargınları barıştırır.

İstihâre ve istişareye büyük önem verir. Ortak iş yapılırken kendini kenara çekmez, işin bir tarafından tutar.

Filî ve kavî olarak şükreder, hiçbir nimeti kötülemez, nimetin sahibi olan Allah Teâlâ'yı asla unutmaz. Gücü yettiğinde gönüllere neşe verir, insanlara hayrı gösterir.

Her işte kolaylaştırmayı sever, zorlaştırmaktan kaçınır. Yetimlere şefkat eder, yoksulları doyurarak kalbini yumuşatır. Böyle bir Müslüman, gönülleri fetheder, her daim insanlara faydalı olmayı amaçlar.

Cömertliği ve merhametiyle, toplumun her kesiminde sevgi ve saygı görür. Sevgiyle büyütülen her iyilik, topluma huzur ve barış getirir. Bu yolda yürüyen kişi, hem dünyadaki huzura hem de ahiretteki ebedî saadete erişir. İlim öğrenmeye ve öğretmeye büyük önem verir.

Kur'an okuyarak kalbini nurlandırır. Kur'an okur ve onunla amel eder. Yerken içerken, otururken kalkarken, selam alıp verirken daima İslami edebe dikkat eder.

Geçmişlerinin kötülüklerini örter, onları iyilikleriyle anar.

Evlenir, aile kurar. İffetlidir, zinaya asla yaklaşmaz. Temizdir, temizliğin imanının yarısı olduğunu bilir. Sabırlıdır. Yiğitliğini öfkesine hâkim olarak gösterir.

Müslümanları güzel olan şeylere yönlendirip iyiliklerini ister. Harama el uzatmaz, rızkını helalinden kazanır. İşini sağlam yapar. Aldatmaz, kandırmaz, kul hakkına girmez, yalan yere yemin etmez. Malını ve vaktini israf etmez.

İlim ve amel yönünden iki günü eşit olanın zararda olduğunu bilir. Böylesi bir Müslüman, ilim ve hikmetle dolu bir hayat sürer. İslam'ın edebiyle bezenmiş her davranışı, onu hem bu dünyada hem de ahirette huzur ve saadete ulaştırır.

Dürüstlük ve helal kazançla hem kendi hayatını hem de toplumun hayatını güzelleştirir. Onun yolu, Allah Resûlü'nün (sas) sünnetiyle aydınlanmış bir yoldur; bu yolda yürüyen herkes, Allah'ın (cc) rızasına ve sevgisine nail olur. Hayâ sahibidir. Hayânın imandan olduğunu bilir.

Müslümanlara karşı asla kin ve kötü düşünce beslemez. Haset, gıybet, yalan, kötü zandan ve dedikodudan uzak durur. Kimseyle alay etmez. Çirkin ve kötü sözden uzaktır. Kendisini ilgilendirmeyen şeylerle uğraşmaz.

İnsanların içine çıkar, onların verdiği sıkıntılara sabreder. Kimseye haksızlık etmez. İkiyüzlülükten ve riyadan uzak durur. Bir şey verdiğinde ya da iyilik yaptığında başa kakmaz.” (Hz.Peygamber ve Şahsiyet İnşası-Diyanet işleri Başkanlığı-Dini yayınlar Genel müdürlüğü Yayınından alıntı)

Değerli kardeşlerim..

Bugün her türlü insani ve ahlaki değerler maalesef yozlaşmıştır. Kötülük ve çirkinlikler karşısında dik durabilen ve iyiliği hâkim kılmaya çalışan insan sayısı azalmakta, buzulların erimesi gibi hakikat savunucuları da eriyip gitmektedir.

Belki de tarihin hiçbir döneminde zalimin sözünün baş tacı edildiği, adaletin göz göre göre çiğnendiği, merhametin kalplerden sökülüp atıldığı, iffet ve namus anlayışının yerlerde süründüğü, emek ve alın terinin yok sayıldığı, insanlığın her yönden sömürüldüğü ve tüketilmeye çalışıldığı başka bir dönem olmamıştır.

İşte insanlık iyice tükenmeden, insani değerler tamamıyla yok olmadan Hz. Peygamber (sav) inşa ettiği sahabe neslini örnek alarak kötülüklerle mücadele edecek yeni bir erdemliler topluluğunun inşasının zamanı gelip geçmektedir.

Genelde insanlık, özelde Müslümanlar oturduğu dünya hayatını ihya ve inşa etmeye gösterdiği emek ve çabanın daha fazlasını insanı ihya ve inşa etmek için göstermek zorundadır.

Dünyanın artık yeni cahiliye dönemine ve adetlerini yaşamaya ve yaşatılmasına tahammülü yoktur. Çünkü bu yolun sonu karanlık ve cehennemdir. Şeytanın zafer kazanmasıdır.

Bunun için de aile hayatından sokağımıza, çarşı-pazarımıza varıncaya kadar insanı onaracak ve kurtaracak aziz dinimizin ahlaki ilkelerinin benimsenmesi ve nesillerimize benimsetilmesi önem arz etmektedir.

Müslümanların Hz. Peygamber (sav)’in ahlaki olan Kur’an ahlakını hayatlarının tam ortasına koymaları gerekmektedir. Bu iman, istikamet ve ahlaki kıvama ulaştığımızda zalimler duracak; Gazze’de “yaşamaktan yoruldum” diyen yetim çocukların, gözü yaşlı annelerin yüzü gülecektir.

Samimi birer Müslüman olma gayreti ile yaşayan bizler, her yönümüzle Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa’ya benzemeli, ahlakını hayat tarzı haline getirmeli her hareket ve davranışımızda onu örnek almalıyız. Hz. Peygamber (sav)’i bütün yönleri ile tanımak, O’na sevgi ve muhabbet beslemek Müslümanın en önemli görevidir. Bu şekilde yaşanan bir hayat bize bu dünyada huzur ve saadet getirirken, ahrette de Allah’ın lütfünün bir gereği olarak hazırladığı Cennete girmemize vesile olacaktır.

Rabbimiz bizleri Kamil Mümin sıfatına sahip olarak rızası istikametinde bir hayat sürmeyi nasip eylesin.

Hazırlayan: Ömer BAYRAKTAR / Hendek İlçe Vaizi